

Systemy jakości żywności uwzględniające wymogi ochrony środowiska

Krzysztof Kielak

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Departament Hodowli i Ochrony Roślin

ROLNICTWO EKOLOGICZNE

Przepisy regulujące system rolnictwa ekologicznego w Polsce

- 1) Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. *w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz. U. UE L z dnia 20 lipca 2007 r. z późn. zm.);*
- 2) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. *ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. U. UE L z dnia 18 września 2008 r. z późn. zm.);*

Przepisy regulujące system rolnictwa ekologicznego w Polsce cd.

- 3) Ustawa *o rolnictwie ekologicznym* z dnia 25 czerwca 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 116, poz. 975, Dz. U. z 2015 r., poz. 55) oraz akty wykonawcze do tej ustawy tj. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Cele i zasady określone w ww. aktach prawnych mają zastosowanie na wszystkich etapach produkcji, przygotowania i dystrybucji produktów rolnictwa ekologicznego oraz ich kontroli, a także w zakresie stosowania na etykietach i w reklamach oznaczeń odnoszących się do produkcji ekologicznej

Cele systemu rolnictwa ekologicznego

Do **celów** produkcji ekologicznej należą:

- a) stworzenie zrównoważonego systemu zarządzania rolnictwem, który:
 - I. uwzględnia systemy i cykle przyrody oraz utrzymuje i poprawia zdrowotność gleby, wody, roślin i zwierząt oraz równowagę między nimi;
 - II. przyczynia się do utrzymania wysokiego poziomu różnorodności biologicznej;
 - III. korzysta w odpowiedzialny sposób z energii i zasobów naturalnych, takich jak woda, gleba, materia organiczna i powietrze;
 - IV. przestrzega wysokich standardów dotyczących dobrostanu zwierząt, a w szczególności zaspokaja charakterystyczne dla danego gatunku potrzeby behawioralne;

Fot. dr Mirosław Cieśla SGGW
Kompleks stawów doświadczalnych, na których prowadzone są ścisłe badania dotyczące ekologicznej produkcji karpia.

Cele systemu rolnictwa ekologicznego cd.

- b) dążenie do wytwarzania produktów wysokiej jakości;
- c) dążenie do produkowania szerokiej gamy produktów spożywczych i innych produktów rolnych, zaspokajających zapotrzebowanie klientów na towary produkowane przy wykorzystaniu procesów niestanowiących zagrożenia dla środowiska, zdrowia ludzi, zdrowotności roślin ani dla zdrowia i dobrostanu zwierząt.

Zasady systemu rolnictwa ekologicznego

Do **zasad** produkcji ekologicznej należą:

- a) odpowiednie zaprojektowanie procesów biologicznych i zarządzanie nimi, które opiera się na systemach ekologicznych wykorzystujących wewnętrzne zasoby naturalne przy zastosowaniu metod, które:
 - I. wykorzystują żywe organizmy i mechaniczne metody produkcji;
 - II. stosują uprawę roślin na gruntach rolnych i prowadzą produkcję zwierzęcą lub akwakulturę spełniającą zasadę zrównoważonej eksploatacji zasobów;

Fot. dr hab. Barbara H. Łabanowska prof. IO

Fot. dr hab. Barbara H. Łabanowska prof. IO

Zasady systemu rolnictwa ekologicznego cd.

- III. wykluczają stosowanie GMO i produktów wytworzonych z GMO lub przy ich użyciu, z wyjątkiem produktów leczniczych weterynaryjnych;
- IV. opierają się na ocenie ryzyka, a także zastosowaniu - w razie potrzeby - środków ostrożności oraz środków zapobiegawczych;

Fot. dr Katarzyna Bączek SGGW

Zasady systemu rolnictwa ekologicznego cd.

- b) ograniczenie stosowania środków zewnętrznych. W przypadku gdy niezbędne są środki zewnętrzne lub gdy nie istnieją odpowiednie sposoby i metody zarządzania, o których mowa w lit. a), ogranicza się je do:
- I. środków pochodzących z produkcji ekologicznej;
 - II. substancji naturalnych lub substancji będących ich pochodnymi;
 - III. wolno rozpuszczalnych nawozów mineralnych;
- c) ściśle ograniczenie stosowania środków z syntezy chemicznej do wyjątkowych przypadków, gdy:
- I. nie istnieją odpowiednie praktyki zarządzania; oraz
 - II. środki zewnętrzne, o których mowa w lit. b), są niedostępne na rynku;
lub
 - III. stosowanie środków zewnętrznych, o których mowa w lit. b), przyczynia się do wywierania niedopuszczalnego wpływu na środowisko;

Zasady systemu rolnictwa ekologicznego cd.

- d) dostosowanie w razie potrzeby, w ramach niniejszego rozporządzenia, zasad produkcji ekologicznej do stanu sanitarnego, regionalnych różnic klimatycznych i warunków lokalnych, stopnia rozwoju i szczególnych praktyk gospodarskich.

Fot. dr Jacek Walczak Instytut Zootechniki w Krakowie

System kontroli i certyfikacji w Polsce tworzą:

- 1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- 2) Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
- 3) Polskie Centrum Akredytacji
- 4) Upoważnione Jednostki certyfikujące

Funkcjonowanie systemu kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym jest podstawowym gwarantem dla konsumenta, że środki spożywcze znajdujące się na rynku wyprodukowane zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego i są wolne od zanieczyszczeń, takich jak: pozostałości środków ochrony roślin i hormonów, a podczas ich produkcji nie stosowano nawozów sztucznych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie

Identyfikacja/Weryfikacja

spełniania przez produkty rolne wymogów rolnictwa ekologicznego

Podmiotu gospodarczego działającego w rolnictwie ekologicznym

- 1) Zgodnie z art. 29 rozporządzenia Rady 834/2007: Organy kontrolne i jednostki certyfikujące wydają certyfikat każdemu podmiotowi gospodarczemu, który podlega ich kontroli i który w obszarze swojej działalności spełnia wymogi określone w ww. rozporządzeniu
- 2) Certyfikat ten umożliwia co najmniej identyfikację podmiotu oraz rodzaju lub asortymentu produktów, a także okresu ważności
- 3) Podmiot gospodarczy sprawdza certyfikat swoich dostawców

Produktu ekologicznego

- 1) Gdy produkty (pakowane produkty żywnościowe rolnictwa ekologicznego) zostały wyprodukowane zgodnie z wymogami rozporządzeń:
Rady (WE) nr 834/2007,
Komisji (WE) 889/2008 oraz
Komisji (WE) nr 1235/2008
- przez podmioty gospodarcze, spełniające wymogi systemu kontroli, mogą być oznakowane unijnym logo produkcji ekologicznej
- 2) Stosowanie tego logo do znakowania produktów wytworzonych w okresie konwersji lub przetworzonych środków spożywczych, w których mniej niż 95 % składników pochodzenia rolnego to składniki pochodzące z rolnictwa ekologicznego jest zabronione

ZNAKOWANIE

Artykuł 23 ust. 1 rozporządzenia nr 834/2007

Stosowanie terminów związanych z produkcją ekologiczną

- uznaje się, że produkt ekologiczny opatrzony jest terminem odnoszącym się do ekologicznej metody produkcji, jeżeli przy znakowaniu, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych taki produkt, jego składniki lub materiały paszowe opisywane są za pomocą terminów sugerujących nabywcy, że produkt ten, jego składniki lub materiały paszowe zostały uzyskane zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu nr 834/2007.

Fot. dr inż. Katarzyna Piasecka-Jóźwiak IBPRS

ZNAKOWANIE cd.

Artykuł 23 ust. 1 rozporządzenia nr 834/2007

Stosowanie terminów związanych z produkcją ekologiczną

- zwłaszcza terminy wymienione w załączniku, ich pochodne lub wersje skrócone, jak np. "bio" i "eko", używane samodzielnie lub łącznie, mogą być stosowane na terenie Wspólnoty i we wszystkich językach Wspólnoty w znakowaniu i reklamie produktu, który spełnia wymogi określone na mocy rozporządzenia nr 834/2007 lub zgodnie z tym rozporządzeniem.
- przy znakowaniu i w reklamie żywych lub nieprzetworzonych produktów rolnych można stosować terminy odnoszące się do ekologicznej metody produkcji wyłącznie wtedy, gdy wszystkie składniki tego produktu również zostały wyprodukowane zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu nr 834/2007 .

Oznaczenia na opakowaniu produktu ekologicznego

- 1) numer identyfikacyjny organu kontrolnego lub jednostki certyfikującej, którym podlega podmiot gospodarczy, który dokonał ostatniej czynności produkcyjnej lub przygotowawczej;
- 2) wspólnotowe logo w odniesieniu do żywności paczkowanej;
 - 1) w przypadku użycia wspólnotowego logo w tym samym polu widzenia co logo, umieszcza się oznaczenie miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których wytworzono końcowy produkt; oznaczenie to przyjmuje odpowiednio jedną z następujących form:
 - 1) "rolnictwo UE", gdy surowiec rolniczy wyprodukowano w UE,
 - 2) "rolnictwo spoza UE", gdy surowiec rolniczy wyprodukowano w krajach trzecich,
 - 3) "rolnictwo UE/spoza UE", gdy część surowców wyprodukowano we Wspólnocie, a część w kraju trzecim.
- 3) Oznaczenia, o których mowa w ust. 1, są umieszczane w eksponowanym miejscu w taki sposób, aby były dobrze widoczne, czytelne i nieusuwalne.

Wspólnotowe logo produkcji ekologicznej

- 1) Wspólnotowe logo produkcji ekologicznej może być stosowane w znakowaniu, prezentowaniu i reklamie produktów spełniających wymogi określone w niniejszym rozporządzeniu
- 2) Wspólnotowe logo nie jest stosowane w przypadku produktów oraz żywności wytworzonych w okresie konwersji
- 3) Krajowe i prywatne logo mogą być używane w znakowaniu, prezentowaniu i reklamie produktów spełniających wymogi określone w rozporządzeniu 834/2007

Fot. prof. dr hab. Stanisław Kaniszewski Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach

Przykładowe zamówienia

Przedmiot zamówienia: przygotowanie na stoisku podczas Targów Biofach 2014 m.in.:

- 1)ekspozycji polskich produktów ekologicznych posiadających aktualne certyfikaty o których mowa w art. 29 rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r.;
- 2)degustacji produktów i potraw z tych produktów;
- 3)przygotowanie pokazów kulinarnych na żywo.

Sposób identyfikacji zamawianych produktów ekologicznych:

Przekazanie zamawiającemu aktualnych certyfikatów, określonych w art. 29 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 834/2007, wydanych firmie obsługującej ekspozycję, degustację i pokazy w odniesieniu do produktów ekologicznych przeznaczonych na stoisko podczas Targów Biofach 2014.

Art. 29 ust. 1, 834/2007:

1. Organy kontrolne i jednostki certyfikujące, o których mowa w art. 27 ust. 4, wydają certyfikat każdemu podmiotowi gospodarczemu, który podlega ich kontroli i który w obszarze swojej działalności spełnia wymogi określone w niniejszym rozporządzeniu. Certyfikat ten umożliwia co najmniej identyfikację podmiotu oraz rodzaju lub asortymentu produktów, a także okresu ważności.

Przykładowe zamówienia

Przedmiot zamówienia: przeprowadzenie promocji polskich produktów ekologicznych na terenie Holandii podczas Kiermaszu Ekologicznego w Amsterdamie. Przygotowanie materiałów informacyjno-promocyjnych oznakowanych logo rolnictwa ekologicznego oraz zaprojektowanie i zarządzanie stroną internetową dotyczącą kiermaszu i polskich produktów ekologicznych

Sposób identyfikacji zamawianych produktów ekologicznych:

Zamówione produkty ekologiczne zostały opatrzone oznakowaniem odnoszącym się do ekologicznej metody produkcji tj. logo UE.

Przykładowe zamówienia

Przedmiot zamówienia: zakup i dostarczenie do siedziby Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi produktów wyłącznie z certyfikatem rolnictwa ekologicznego, które będą stanowiły materiał promocyjny sektora rolnictwa ekologicznego.

Sposób identyfikacji zamawianych produktów ekologicznych:

Zamówione produkty ekologiczne zostały opatrzone oznakowaniem odnoszącym się do ekologicznej metody produkcji tj.

1) logo UE oraz

2) Potwierdzone certyfikatem upoważnionej jednostki certyfikującej, wydanym podmiotom gospodarczym wytwarzającym ww. produkty.

Czy funkcjonują inne niż Rolnictwo Ekologiczne systemy jakości żywności uwzględniające aspekty środowiskowe?

***INTEGROWANA
PRODUKCJA ROŚLIN***

Przepisy regulujące system Integrowanej Produkcji Roślin w Polsce

*Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin
(Dz. U. z 2015 r. poz. 547)*

Integrowana Produkcja Roślin – produkcja roślin, z zastosowaniem integrowanej ochrony roślin oraz z wykorzystaniem postępu technicznego i biologicznego w uprawie i nawożeniu, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia ludzi i zwierząt oraz ochrony środowiska

Wymagania Integrowanej Produkcji Roślin

- ukończenie szkolenia w zakresie integrowanej produkcji roślin
- prowadzenie produkcji i ochrony roślin według szczegółowych metodyk zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, udostępnionych na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- stosowanie nawożenia na podstawie faktycznego zapotrzebowania roślin na składniki pokarmowe, określonego w szczególności na podstawie analiz gleby lub roślin
- dokumentowanie prowadzenia działań związanych z integrowaną produkcją roślin
- przestrzeganie przy produkcji roślin zasad higieniczno-sanitarnych
- niestwierdzenie w próbkach roślin i produktów roślinnych pobranych do badań przekroczenia najwyższych dopuszczalnych pozostałości środków ochrony roślin oraz poziomów azotanów, azotynów i metali ciężkich
- przestrzeganie przy produkcji roślin wymagań z zakresu ochrony roślin przed organizmami szkodliwymi

Dopuszczone jest stosowanie środków ochrony roślin wskazanych w programach ochrony roślin opracowanych przez Instytut Ochrony Roślin PIB w Poznaniu oraz Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach

Poświadczeniem stosowania integrowanej produkcji roślin jest certyfikat wydawany na wniosek producenta roślin przez podmiot certyfikujący

Certyfikat poświadczający stosowanie integrowanej produkcji roślin wydaje się na okres niezbędny do zbycia roślin, nie dłużej jednak niż na okres 12 miesięcy

Podmioty certyfikujące prowadzą działalność w oparciu o upoważnienie udzielone przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa

Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa prowadzi i aktualizuje wykaz podmiotów certyfikujących; wykaz ten jest udostępniony na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Podmiot certyfikujący prowadzi rejestr wydanych certyfikatów poświadczających stosowanie integrowanej produkcji roślin

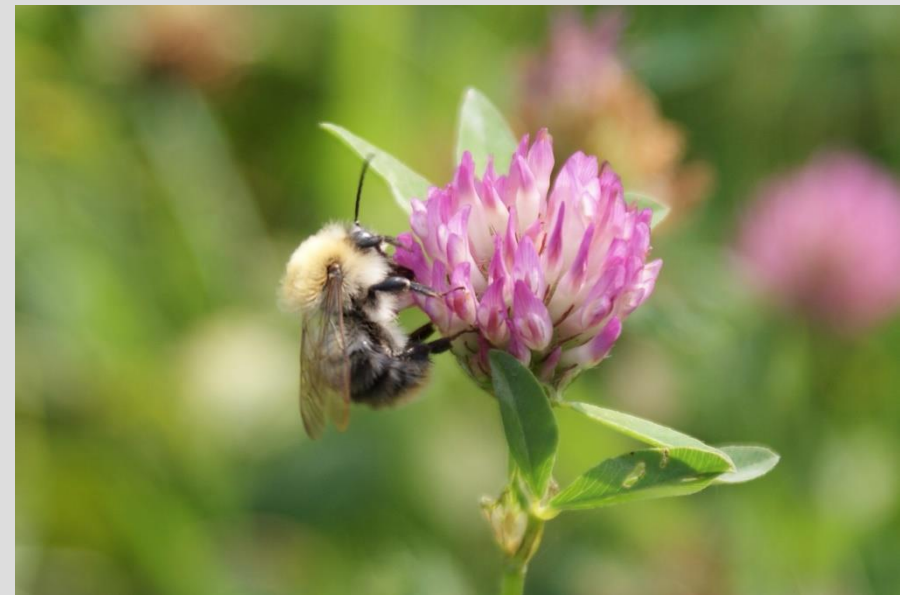
Podmiot certyfikujący jest obowiązany przekazywać wojewódzkiemu inspektorowi ochrony roślin i nasiennictwa do dnia 31 stycznia każdego roku informacje o producentach roślin wpisanych w poprzednim roku kalendarzowym do rejestru, oraz zestawienie wydanych w poprzednim roku kalendarzowym certyfikatów poświadczających stosowanie integrowanej produkcji roślin

Producent roślin, który otrzymał certyfikat poświadczający stosowanie integrowanej produkcji roślin, może używać znaku integrowanej produkcji roślin do oznaczania roślin, dla których został wydany ten certyfikat

Czy system Integrowanej Produkcji Roślin spełnia wymogi „zielonych zamówień publicznych”?

Three bright green apples are arranged on a white surface. One apple is in the foreground, slightly to the right, showing its stem. Two other apples are behind it, one to the left and one to the right. The background is white, and a solid green horizontal bar is at the bottom of the image.

Dziękuję za uwagę